

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
Українського державного університету
залізничного транспорту

« 19 » січня 2026 року № 1

Введено в дію наказом ректора
Українського державного університету
залізничного транспорту УкрДУЗТ

« 11 » лютого 2026 року № 15

В.о. ректора УкрДУЗТ

Сергій ПАНЧЕНКО

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту базується на таких правових документах:

1. Конституція України.
2. Закон України «Про освіту».
3. Закон України «Про вищу освіту».
4. Інших законів України та актів законодавства, прийнятих на їх виконання та міжнародних договорів України.
5. Інших нормативних документів Українського державного університету залізничного транспорту, які ґрунтуються та не суперечать законодавству, що регулює питання забезпечення академічної доброчесності.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту (далі - Кодекс) установлює загальні етичні принципи та правила поведінки, якими мають керуватися здобувачі всіх рівнів освіти, науково-педагогічні працівники, адміністрація та співробітники університету (далі учасники освітнього процесу) під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності, визначає політику і процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності в університеті.

1.2. Дія Кодексу поширюється на всіх учасників освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту (далі Університет).

2. ЦІЛІ КОДЕКСУ

2.1. Цілями кодексу є:

- забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті;
- формування високої академічної культури;
- утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності та відповідальності;
- підвищення позитивного іміджу та ділової репутації Університету у вітчизняному та європейському освітньому просторі;
- запобігання негативним явищам в освітньому просторі Університету;
- забезпечення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;
- розвиток академічних та університетських свобод.

3. ТЕРМІНОЛОГІЯ КОДЕКСУ

3.1. У цьому Кодексі терміни і поняття вживаються в такому значенні:

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна культура – система цінностей, норм, правил, зразків поведінки, способів діяльності, принципів спілкування, які визначають професійну діяльність в освіті й науці.

Наукова етика – сукупність установлених та визнаних академічною спільнотою норм і правил поведінки працівників, зайнятих у сфері науково-технічної та науково-педагогічної діяльності.

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

3.2. Принципами академічної доброчесності є:

– чесність – недопущення будь-яких форм обману, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки в навчальній, педагогічній і науковій діяльності;

– справедливість – неупереджене ставлення один до одного, об'єктивне та прозоре оцінювання результатів навчальної, дослідницької чи трудової діяльності;

– довіра – існування в університетському середовищі атмосфери взаємної довіри, що заохочує вільний обмін ідеями та інформацією, сприяє співпраці й творчості, позбавляє остраху, що результати діяльності може бути вкрадено, кар'єру спалюжено, а репутацію підірвано;

– повага – виявлення поваги як до себе, так і до інших, незалежно від віку, статі та статусу, уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками університетської громади;

– відповідальність – сумлінне виконання взятих на себе зобов'язань, протистояння будь-яким формам дискримінації, ганебним учинкам, негативному впливу інших осіб, здатність брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності;

– підзвітність – надання будь-якої інформації, що стосується освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності Університету,

учасникам освітнього процесу, крім тієї, доступ до якої обмежено законодавством;

– публічність – принцип відкритого та прозорого доступу до інформації про правила чесного навчання, види порушень та відповідальність за них. Публічність забезпечує довіру до освітнього процесу, роблячи норми зрозумілими для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та адміністрації.

3.3. Неприйнятними для здобувачів вищої освіти та працівників Університету порушеннями академічної доброчесності є:

– академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства під іменем особи, яка не брала участі в їх створенні;

– академічне шахрайство, а саме:

– списування – використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації чи допомоги під час оцінювання результатів навчання;

– використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів;

– фальсифікація або фабрикація інформації, наукових результатів і наступне використання їх в академічній роботі;

– проходження процедур контролю знань підставними особами;

– придбання або отримання виконаних на замовлення академічних текстів у інших осіб та подання їх як власних результатів навчальної та/або наукової діяльності;

– підробка підписів у офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо);

– посилання на джерела, які не використовувалися в роботі;

– здавання різними особами робіт з однаковим змістом;

– обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

– неправомірна вигода – надання, отримання чи пропозиція щодо надання (отримання) учасником освітнього процесу коштів, майна, переваг, пільг чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі;

– несанкціонована співпраця виконання на замовлення та/або продаж академічних текстів;

– необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінок здобувачів освіти педагогічними та науково-педагогічними працівниками.

4. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ І ПРАЦІВНИКІВ.

4.1. Гідним для всіх учасників освітнього процесу Університету є:

- дотримуватися вимог законодавства України, Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку Університету, цього Кодексу, а також внутрішніх нормативних документів Університету;
- дотримуватися моральних норм та правил етичної поведінки;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно й сумлінно виконувати необхідні навчальні, дослідницькі та робочі завдання;
- не чинити правопорушень, сприяти попередженню й викоріненню різних видів порушень іншими особами в навчальній, викладацькій, науковій та інших видах діяльності;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову приналежність, релігійні та політичні переконання;
- не розповсюджувати та запобігати розповсюдженню інформації, яка є неправдивою, викладеною з перекрученням фактів, наклепницькою, такою, що ображає людину або може завдати шкоди репутації Університету;

4.2. Кожний здобувач вищої освіти у своїй навчальній діяльності повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають колективну роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- посилатися на джерела, з яких береться інформація, незалежно від того, в якому вигляді вона опублікована в електронному чи паперовому; поважати право інтелектуальної власності, наукові та навчальні здобутки інших;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- не використовувати та запобігати використанню з боку інших здобувачів освіти службових або родинних зв'язків для отримання нечесної переваги в навчальній діяльності.

4.3. Кожний науково-педагогічний і педагогічний працівник у своїй педагогічній діяльності повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- керуватися принципами об'єктивності та прозорості під час оцінювання знань і компетентності здобувачів вищої освіти;

- надавати достовірну інформацію про власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контролювати дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- не принижувати будь-яким чином гідність учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні дослідницькі та робочі завдання;
- для запобігання конфлікту інтересів, пов'язаного з неакадемічним характером відносин, уникати двозначних відносин зі здобувачами освіти, зокрема: прямого чи непрямого отримання подарунків або послуг від здобувачів освіти в обмін на дії та рішення, що належать до компетенції викладача; обговорення професійних, особистих якостей співробітників чи учасників освітнього процесу; намірів установити інтимні стосунки;
- уникати видавання результатів чужої праці за свої під час здійснення навчальної, наукової та трудової діяльності;
- не допускати перевищення повноважень під час навчальної, трудової діяльності або проведення наукових досліджень;
- стимулювати, заохочувати та підтримувати дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- вчасно, неупереджено і невибірково реагувати на будь які прояви порушення академічної доброчесності, в тому числі припиняючи їх, забезпечувати притягнення здобувачів освіти до академічної відповідальності у випадках і порядку, які зазначені у внутрішніх нормативних документах університету.

4.4. Дотримання етичних норм у науковій діяльності вимагає від кожного учасника освітнього процесу:

- нести відповідальність за наслідки своєї наукової діяльності, протидіяти отриманню результатів, що суперечать принципам гуманізму й можуть завдати шкоди навколишньому середовищу;
- забезпечувати бездоганну чесність і прозорість на всіх стадіях наукового дослідження, вважати неприпустимим прояви нечесної поведінки, рішуче викривати факти плагіату й інших форм порушень авторського права;
- визнавати міжнародні та національні правові норми щодо авторських прав, обов'язково посилатись на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- надавати достовірну інформацію про результати власних наукових досліджень;
- визнавати творчий внесок кожного з авторів дослідження, що проводилося колективно, не включати до списку авторів осіб, які не мали відношення до отримання наукових результатів.

4.5. Неприйнятним для всіх учасників освітнього процесу є:

- недотримання норм Конституції та законодавства України про освіту, а також нормативних документів Університету;
- здійснення порушень академічної доброчесності, зазначених в п. 3.3 цього Кодексу;
- навмисне перешкоджання навчальній, науковій чи трудовій діяльності учасників освітнього процесу;
- поширення неправдивої та компрометуючої інформації про учасників - освітнього процесу;
- перевищення повноважень під час навчання, трудової діяльності або проведенні наукових досліджень;
- використання службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій чи трудовій діяльності.

4.6. Використання штучного інтелекту в освітній, науковій та науково-педагогічній діяльності.

4.6.1. Штучний інтелект (в подальшому – ШІ) у межах цього Кодексу розуміється як програмні засоби та онлайн-сервіси, здатні автоматизовано генерувати тексти, зображення, аудіо-, відеоматеріали, здійснювати аналіз даних або надавати рекомендації (зокрема, але не обмежуючись: генеративні мовні моделі, системи автоматичного перекладу, інструменти аналізу та візуалізації даних тощо).

4.6.2. Використання ШІ в освітньому процесі та науковій діяльності допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності, авторського права, наукової етики, а також вимог Кодексу.

4.6.3. Використання ШІ має допоміжний характер і не може замінювати самостійну інтелектуальну діяльність здобувача освіти чи наукового працівника.

4.6.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- подання результатів, повністю або частково згенерованих ШІ, як власних без відповідного зазначення;
- використання ШІ для виконання контрольних, екзаменаційних, курсових, кваліфікаційних чи інших робіт у випадках, коли це прямо заборонено викладачем або нормативними документами університету;
- автоматичне створення наукових текстів, висновків або результатів досліджень без їх критичного аналізу та перевірки автором;
- фабрикація або фальсифікація даних за допомогою ШІ.

4.6.5. Відповідальність за використання штучного інтелекту

- відповідальність за зміст, достовірність і коректність матеріалів, підготовлених із використанням ШІ, несе особа, яка їх подає;
- факт використання ШІ у підготовці навчальних або наукових матеріалів має бути чітко зазначений у разі, якщо це вплинуло на зміст, структуру або форму роботи;
- використання ШІ не звільняє автора від обов'язку дотримання вимог академічного цитування, посилання на джерела та норм авторського права;
- викладачі та науково-педагогічні працівники зобов'язані інформувати здобувачів освіти про допустимі та недопустимі форми використання ШІ в межах конкретних освітніх компонентів або завдань.

5. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

5.1. Кожен учасник освітнього процесу відповідальний за дотримання принципів і правил академічної доброчесності в навчальній, педагогічній та науковій діяльності. Кожен учасник освітнього процесу мусить реагувати на порушення або спроби порушень принципів і правил академічної доброчесності іншими особами, зокрема:

- вказувати учасникам освітнього процесу на неприпустимість здійснення нечесної поведінки в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- повідомляти адміністрацію Університету, факультети або органи студентського самоврядування, в тому числі письмово, про порушення особами правил академічної доброчесності.

5.2. Питання про дотримання учасниками освітнього процесу принципів і правил академічної доброчесності розглядаються на засіданнях вченої ради Університету, вчених рад факультетів, студентської ради Університету, студентських рад факультетів та засіданнях кафедр.

5.3. Контроль за дотриманням принципів і правил академічної доброчесності здійснюють Центр забезпечення якості вищої освіти, декани, завідувачі кафедр, куратори академічних груп.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЗАХОДИ РЕАГУВАННЯ НА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1. Порушенням академічної доброчесності є визначена внутрішніми нормативними документами університету дія чи бездіяльність суб'єкта академічної діяльності, що порушує цінності, принципи та/або правила академічної доброчесності.

6.2. Суб'єкт академічної діяльності вважається таким, що порушив академічну доброчесність, лише у випадку встановлення факту порушення академічної доброчесності у порядку, що визначена внутрішніми нормативними документами університету.

6.3. Особа притягається до академічної відповідальності виключно у разі встановлення факту порушення нею академічної доброчесності в порядку, якій визначено законодавством.

6.4. Основними принципами реагування на порушення академічної доброчесності є:

- обов'язковість та своєчасність реагування на всі зафіксовані випадки (прояви) порушення академічної доброчесності;
- неупереджений підхід до осіб, щодо яких надійшло повідомлення про можливе порушення ними академічної доброчесності;
- обов'язковість встановлення вини особи у вчиненні нею порушення академічної доброчесності;
- притягнення до академічної відповідальності виключно за діяння (дії чи бездіяльність), що порушували на момент їх вчинення визначені законодавством вимоги чи заборони;
- прозорість процедур розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, визначення заходів реагування за встановлені порушення.

6.5. Заходами реагування на порушення академічної доброчесності науково-педагогічних працівників можуть бути:

- відмова у присудження наукового ступеня або присвоєння вченого звання;
- реагування на порушення академічної доброчесності при проведенні конкурсів
- позбавлення права бути науковим керівником (консультантом) здобувачів освіти на певний строк;
- виховні заходи;
- притягнення до академічної та/або дисциплінарної відповідальності;
- догана.

6.6. Заходами реагування на порушення академічної доброчесності здобувачами освіти можуть бути:

- повторне проходження (виконання) відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- повторне проходження оцінювання (модульного, підсумкового);
- позбавлення права брати участь у конкурсах що отримання стипендій, грантів, участь у програмах академічної мобільності на певний строк;
- відрахування з числа осіб, які здобувають освіту за державним замовленням або за кошти фізичних або юридичних осіб.

7. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Цей Кодекс ухвалюється вченою радою і затверджується ректором Університету. Зміни та доповнення до Кодексу розглядаються і ухвалюються на засіданнях вченої ради та затверджуються ректором Університету.

7.2. Усі учасники освітнього процесу зобов'язані знати цей Кодекс. Незнання або нерозуміння норм цього Кодексу не є виправданням неетичної поведінки та порушення правил академічної доброчесності.

7.3. Університет забезпечує публічний доступ до тексту Кодексу через сайт університету.